

ἐν 45, σ. 253–256.

« . . . προσθέτομεν καὶ ὅσα λοιπὰ ἔθιμα ἔχει ἡ πατρίς μας :

Ὅλας τὰς διαφοράς, τὰς ὁποίας εἶχε ἡ πατρίς μας, εἴτε ἐγκληματικές, εἴτε πολιτικές, τὰς ἐθεωροῦσαν διὰ μιᾶς αἰρετοκρισίας καὶ ἡ ἀπόφασίς των, εἴτε δι' ἐγγράφου, εἴτε διὰ λόγου, ἦτον ἀνέκκλητος. Παρομοίως ὅσας ὑποθέσεις ὑπάγοντο εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά ἐθεωροῦντο διὰ τοῦ ἀρχιερέως ἢ διὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἡ ἀπόφασίς ἦτον ἀνέκκλητος.

Τὰ ρηθέντα γεγραμμένα ἔθιμα τῆς πατρίδος μας ἦτον ἐκ τοῦ πάλαι, τὰ ὁποῖα ἐπεκράτησαν μέχρι τῆς σήμερον. Αὗται αἱ συνήθειαι δὲν ἦσαν γραπτὰ διὰ νὰ κάμωμεν ἀντίγραφα αὐτῶν ».

833

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 25 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Νάξου εἰς ἀνω-
τέρω ἐγκύκλιον,

ἐν 49, σ. 166–169. Συμπληρωματικὴ ἐκθεσις, αὐτόθι, σ. 169–170.

« . . . Β' . . . Οἱ γονεῖς, κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν, χρεωστοῦν νὰ δώσωσι τὴν πατρο-
μητρικὴν των περιουσίαν εἰς τὰ τέκνα των, εἰς μὲν ὀλιγωτέραν, εἰς δὲ πλειοτέραν, ὅχι ὅμως
εἰς τὸ ἓνα 10 καὶ εἰς τὸ ἄλλο 2, ἐκτὸς ὀλίγου μέρους ἐλαχίστου τῆς ἰδιοκτῆτου περιουσίας
των, τὸ ὁποῖον ἠδύναντο νὰ δώσωσι, ὅπου αὐτοὶ ἤθελον. Γ' . . . ὅταν συμβῇ θάνατος εἰς
ἓνα τῶν συζύγων καὶ ἀφήσῃ τέκνα, δὲν κληρονομεῖ ὁ ζῶν γονεὺς τὰ τέκνα του, ἀλλ' ἐπι-
στρέφει ἡ περιουσία αὐτῶν, ἐὰν μητρική, εἰς τοὺς ἐκ μητρὸς συγγενεῖς, ἐὰν πατρική, εἰς
τοὺς ἐκ πατρὸς συγγενεῖς, νέμεται δὲ ὁ ἐπιζῶν γονεὺς ἅπασαν τὴν ἐπικαρπίαν τῆς κτημα-
τικῆς καὶ χρηματικῆς περιουσίας, ἐνόσω φυλάττει τὰ τῆς χηρείας. Δ'. Κατὰ τὴν τοπικὴν
συνήθειαν, οὔτε ὁ ἀνὴρ κληρονομεῖ τὴν γυναῖκα, οὔτε ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα . . . νέμεται δὲ
τὸ ἐπιζῶν μέρος τοῦ ἀνδρογύνου, ἐνόσω μένει εἰς τὴν χηρείαν, τὴν ἐπικαρπίαν τῆς κτημα-
τικῆς περιουσίας καὶ τοὺς τόκους τῆς χρηματικῆς, χωρὶς νὰ δύναται οὔτε νὰ πωλήσῃ,
οὔτε νὰ χαρίσῃ, οὔτε νὰ ὑποχρεώσῃ κεφάλαια κτηματικῆς ἢ χρηματικῆς περιουσίας. Ὅσα
δὲ ὑπόκεινται εἰς φθοράν, ἦτοι . . . στρέφονται εἰς τοὺς ἔχοντας τὸ δικαίωμα, πλησιεστέ-
ρους συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος, ὡς ἀνωφελῇ πρὸς τὸ ἐπιζῶν μέρος . . .

ΣΤ'. . . οὔτε ἡ προικισμένη θυγάτηρ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταβάλῃ τὴν προῖκα τῆς εἰς
τὴν ὀλικὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν ἀδιάθετον περιουσίαν τῶν γονέων τῆς καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ
ἴσου μὲ τὰ ἀδέλφια τῆς . . . Η'. Σύμφωνα τὸ ἀνδρογύνον, διὰ κατεπειγούσας ἀποδεδειγμέ-
νας οἰκιακὰς ἀνάγκας, δύναται νὰ ἐκποιήσῃ μέρος τῆς προικὸς ἢ καὶ ὅλην τὴν προῖκα,
ἀνάγκης οὔσης· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὑποχρεοῦται πάντοτε, ἂν ἔχῃ ἰδίαν του κατάστασιν, νὰ ἀσφα-
λίσῃ τὴν γυναῖκα του διὰ τὴν ἐκποιηθεῖσαν συμφώνως προῖκα τῆς, ὅποτε ὅμως δι' ἐγ-
γράφου ἐγγυητικοῦ του τὴν ἔχει ἀσφαλίσῃ. Ἡ γυνὴ δέ, ἄνευ ἐγγράφου συγκαταθέσεως
τοῦ ἀνδρός τῆς, δὲν δύναται οὔτε νὰ προικίσῃ, ἢ χαρίσῃ καὶ πωλήσῃ ἐκ τῆς προικὸς τῆς,
δύναται ὅμως εἰς τὴν διαθήκην τῆς νὰ διατάξῃ τὴν προῖκα τῆς εἰς τὰ τέκνα τῆς, κατὰ τὸ
Β' ζήτημα ».

« . . . Ἐκτὸς τῆς ἀπαντήσεως τῶν ὀκτὼ τούτων ζητημάτων, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι συνήθειαι
ἐξ αἰώνων ἀμνημονεύτων, ὡς αἱ ἀνωτέρω, αἵτινες καταγράφονται : Περὶ προικοσυμφώνων.
Ι. Ἡ τοπικὴ συνήθεια δίδει τὸ δικαίωμα νὰ προικίζωνται τὰ ἀρσενικὰ παιδία καθὼς καὶ
τὰ θηλυκὰ καὶ τὰ προικοσύμφωνα θεωροῦνται ὡς τὰ ἱερώτερα ἐγγράφα τῶν πολιτικῶν
συναλλαγμάτων, ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβατα.

2. "Όταν οί γονεῖς προικοδοτήσωσι τὰ τέκνα των, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, δι' ἐγγράφων τακτικῶν προικοσυμφώνων, ἀπολαμβάνουσιν οί γονεῖς διὰ βίου τὴν ἡμισυ ἐπικαρπίαν τῶν προικισθέντων πραγμάτων, λεγόμενον ἐπιτοπίως γεροντομοῖριον, ἀκολουθοῦντες καὶ δίδοντες καὶ τὰ ἡμισυ κατ' ἔτος συνειθισμένα ἔξοδα εἰς αὐτὰ τὰ προικισθέντα πράγματα, καθ' ὅλην τὴν ἔννοιαν τοῦ προικοσυμφώνου.

Περὶ ἀκλήρων.

3. Ἐν γένει ὅλοι οἱ ἀκλήροι δὲν δύνανται τὴν πατρομητρικὴν αὐτῶν, διαθέτοντες αὐτήν, νὰ τὴν δώσουν εἰς ξένους, ἀλλὰ χρεωστοῦν νὰ τὴν δώσουν εἰς τοὺς πλησιεστέρους αὐτῶν συγγενεῖς, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀρέσκειαν, ἐκτὸς μόνον ἑνὸς μέρους ἐλαχίστου, τὸ ὅποιον δύνανται νὰ διαθέσουν ὅπως προαιροῦνται, εἰς ξένους καὶ εἰς ψυχικά. Τὴν δὲ ιδιόκτητον αὐτῶν κατάστασιν δύνανται νὰ διατάξωσι καὶ δώσωσι, ὅπως βούλωνται, ὅχι ὅμως ὅλον, ἀλλὰ τὸ τρίτον μέρος αὐτῆς.

4. "Όταν πωληθῶσι κτήματα, οἷον χωράφια, ἀμπέλια κτλ., τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἐπὶ δημοπρασίας πωλημένα, οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως, δύνανται νὰ ζητήσουν καὶ λάβουν αὐτὰ καὶ δὲν χάνουν τὸ δικαίωμα μέχρις ὅτου δὲν τοὺς παρουσιασθῇ τὸ ἐγγράφον πωλητήριον ὑπογεγραμμένον ἀπὸ δύο μάρτυρας.

Ὁ σωζόμενος γραπτὸς κώδικς τῶν νόμων τοῦ 1810, ὅστις συντεθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ Ἰλαρίωνος Κρητὸς τοῦ Σιναΐτου, μὴ ἐπικυρωθέντος ἀπὸ τὴν ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν διὰ φερμανίου καὶ διὰ σιγγελίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ μπουγιουρδίου τοῦ τότε ἀρχιναύαρχου καὶ ὡς διαστρέφοντος καὶ ἀσυμφώνου ὅλως πρὸς τὰ ἔθιμα, καὶ μολονότι φαίνεται ὑπογεγραμμένος ἀπὸ μερικοὺς κατοίκους τῆς Νήσου ταύτης, δὲν ἐμβῆκε ποτὲ εἰς ἐνέργειαν».

834

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 20 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Μυκόνου εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 10-13.

«... 1. ... Πολλάκις αἱ μητέρες προικίζουσιν καὶ εἰς τὰ θηλυκὰ τέκνα ἐκ τοῦ ἀνδρός των τὰ πράγματα, ἔὰν ἐκ μέρους τῶν ἀρσενικῶν τέκνων γενῇ παράβλεψις, εἰ δὲ μὴ λαμβάνουν τὸ τῆς ἀναλογίας των, ὃ δὲ γαμβρὸς ἀποζημιοῦται ἀπὸ τὰ τῆς πενθερᾶς. 2. ... εἰς μόνον τὰ τέκνα των, δηλ. εἰς τὸ μὲν ὀλιγώτερον μέρος περιουσίας, εἰς δὲ τὸ πλειότερον. Πολλάκις ὅμως συμπίπτει νὰ ἀποκληρῶνται τὰ τέκνα, ἔὰν ὑπάρχωσι αἰσχροτόης, τὰ δὲ πατρικά πράγματα δικαιωματικῶς μεταβαίνουν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τὰ ιδιόκτητα πράττει ὅπως καὶ ὅπου βούλει ὁ πατήρ... 4. ... ὁ ἐπιζῶν, γυνή τε ἢ ἀνὴρ, καρποτρῶγει ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἕως οὗ μένει εἰς τὴν τιμὴν τοῦ τεθνεῶτος... ἔὰν δὲ ἔλθῃ εἰς β' γάμον, ἡ περιουσία ἀπέρχεται εἰς τοὺς προθύμους. Πολλάκις ὅμως συμβαίνει, νὰ τελευτήσῃ ὁ εἰς ἐκ τῶν συζύγων ἀδιάθετος, ἀφήσας καὶ τέκνον, τὸ ὅποιον ὕστερον ἐτελεύτησε, τότε ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ... 6. Δὲν δύναται ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνή καὶ λαβοῦσα τὴν προῖκα τῆς, νὰ τὴν καταβάλλῃ καὶ μὲ τὰς ἐπιλοιπούς ἀδελφὰς νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου, οὔτε νὰ ἐπιστρέψῃ τι εἰς τοὺς γονεῖς τῆς. Πολλάκις προικισθέντα ἀρσενικά ἢ θηλυκὰ τέκνα ἐπιστρέφουν ἐκ τῆς προικισθείσης προικὸς μέρος πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς των, διὰ μυστικῆς καὶ ἰδιαίτερης συμφωνίας,

